

Kristin Gunleiksrud Raaum
Generalsekretær, Norske Kirkeakademier

Marte Svennerud i stallen

Julen spenner fra en hustrig og vindskjev stall til Marte Svenneruds evig uforglemmelige «Je tar alle sju. Itte no knussel!»

Julen er begge deler. Julen er at mirakelet ble født i det lave, som det heter. «Fødd av møy i armoadsdom.» Vi gjør oss umak med å forsøke å begripe dette, lage forståelig logikk av det. Det er umulig. Det er ikke til å fatte, denne unge, redde moren. Denne kalde, trange, forblåste stallen. Varme fra dyrene. Lukt av våt sau. Høy å føde i. Det er ikke til å forstå. Og her skjer mirakelet. Rammen rundt dette er nødvendig for antydningvis å prøve å gripe det som hendte. Stallen er ikke en eksotisk rekvisitt, en rustikk bakgrunn. Nettopp måten mirakelet skjedde på, ryster oss så dypt at vi blir hjulpet til å se hva mirakelet er.

Og når vi gjør det, gir det lett avsmak å bivåne andre utslag av juleforberedelsene. Kjøperekord. Desillusjonerte handlende, som ender opp med å kjøpe flatskjerm til barnerommet i ren desperasjon. Julen bærer i seg kimen til utvendig og ekskluderende tomhet, dersom vi ikke klarer tankesprangene. Julekynikerne har gode kort på hånden. Det er lett å snøfte hånlige av julegavekjøpene våre og si at det handler kun om å bevise at vi er bedre enn andre ved å gi finere gaver enn vi får. Og at vi kjøper oss bort fra ansvaret for hverandre. Det gjør vi kanskje. Men – og nå prøver jeg å ikke henfalle til sliten kynisme – kan det ligge en form for kjærlighet i det også?

Kan vi klare å holde sammen alt dette, julemirakelet og førjulsaktivitetene. Kan vi finne en mening i avgrunnen mellom stallen og gaveberget under treet? Kanskje vi kan ty til Marte Svennerud i Barbara Rings (1870–1955) novelle. For om Jesus er julens grunnlag, er det på mange måter Marte Svennerud som setter standarden for juleforberedelsene. Itte no knussel! er mantraet i førjulstiden. Vi tenker på Martes barske kjærlighet for de stakkars foreldre-løse som spilte gnav om hvem som skulle få bli med til Svennerud og komme på butikken. Om hvordan hun skjærer igjennom, tar dem til seg, hele søskenflokkene, og fyller opp sleden. Om pressten som svinger kalotten i begeistring og roper hurra sammen med alle de andre øvrighetsmennene. Marte Svennerud setter standarden – for alt fra bistandsbudsjett og mottak av utslitte flyktninger til bakingen før jul.

Vel er det lett å le hånlige av Refugees welcome to Norway. Det er lett å avskrive pepperkakebakst og gavehandling som tomme, overfladiske og bunnløst selvopp-tatte ritualer. Men det går også an å la Marte ta definisjonsmakten: Je tar alle sju! Itte no knussel! Vi kan kanskje ikke varme barnet i krybben. Men vi kan bidra til å varme noen av disse hans minste. Vi kan gi en ekstra tusenlapp til dem som tar seg av flyktningene. Itte no knussel. Vi kan sende julekort til en vi ikke har sett på noen år, selv om bunken av kort vi skulle skrive allerede er for lang. Itte no knussel. Vi kan bake et ekstra slag kaker fordi en av de som kommer på besøk i julen elsker akkurat dette slaget. Itte no knussel. Vi

kan få lov til å la være å le hånlige eller skamfullt av våre egne juleforberedelser.

Vi bærer denne dobbeltheten i oss hele året, og i adventstid og juletid blir det tydeligere enn ellers. Marte Svennerud og barnet i krybben. Denne dobbeltheten er det vi må holde sammen. Det er ikke nødvendigvis slik at jo flere kaker vi har bakt, jo mer pynt vi henger på treet, jo flere vi har å kjøpe gaver til, desto fjernere blir vi fra julens budskap. Det er ikke sikkert at alle gavene vi kjøper, alle julekortene vi skriver, alle kakene vi baker, all marsipanen vi ruller, all pynten vi henger opp er uttrykk for bevisstløs havesyke og blind nytelsestrang. Kanskje har alt dette et ikke så rent lite innslag av Marte Svenneruds håndfaste omsorg?

Vi blir så slitne, så slitne. Og det ble nok Marte Svennerud også. Men hun sier det ikke. Hun sier ikke at hun ikke orker flere enn ett, maks to barn. Je tar alle sju, sier hun. I førjulstiden gir vi. Av vår tid, våre penger og våre krefter. Og vår omsorg. Vi omsetter omsorgen i hjemmelaget leverpostei og vakkert pyntede bord. Vi tar ansvar for at de rundt oss har det bra, vi tar vare på forventningene og gleden, og vi gjør det i tillit til at Marte Svennerud visste hva hun gjorde da hun sa «Je tar alle sju. Itte no knussel». Og vissheten om mirakelet i stallen står bak alt sammen. Itte no knussel, der heller.

Kristin Gunleiksrud Raaum